

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

II. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 AUGUSTI 1913.

N:r 15.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakargatan 1
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten

Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 krona 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.
Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m.—7 e. m.

Suffragetresolutionen och högerpressen.

Den livliga uppmärksamhet, för vilken den kvinnliga rösträttsrörelsen, den inhemska såväl som den internationella, på senare tider varit föremål från den svenska högerpressens sida, tar sig, som vi veta, ofta de mest obehärskade uttryck. Intet vapen, som på något sätt kan användas mot kvinnorna och deras frihetssträvan, lämnas obegagnat. Nu senast har man från samma håll sökt misstänkliggöra hela den Internationella kvinnorösträttsalliansen, därför att denna, sina stadgar likmätigt, avstod från att uttala sig om den taktik, som användes av ett mindretal kvinnor tillhörande en till alliansen icke ansluten och på kongressen icke representerad förening.

Den stadgeparagraf, på vilken styrelsen stödde sitt av alliansens ordförande framlagda resolutionsförslag, är av följande lydelse:

”Den Internationella kvinnorösträttsalliansen är genom ömsesidig överenskommelse mellan sina nationalföreningar förpliktad att iakttaga fullständig neutralitet rörande alla frågor, som äro strängt nationella; att respektera varje ansluten förenings oberoende och att lämna den fullständig handlingsfrihet rörande förhållandena i dess eget land.”

Den av styrelsen förordade resolutionen (se Rösträtt för Kvinnor n:r 13—14 sid. 3) blev av kongressen enhälligt och utan debatt antagen, d. v. s. av representanter för den ”laglydiga” rösträttsrörelsen i bortåt trettio länder, representerande alla delar av den civiliserade världen.

De svenska representanterna i Budapest kunna med jämnmot bära beskyllningen för visad ”sympati med de engelska suffragetternas avskyvärda våldsgärningar”, som en tidning slungat mot dem, och som de i så fall dela

Intet kan hindra en rörelse, som betingas av alla den nya tidens ekonomiska fakta. Genom oförmåga att anpassa sig eller genom andlig slöhet fördröjer man endast onödigt dess framgång. Den ordning, i vilken länderna införa kvinnorösträtten, är den exakta måttstocken på deras kulturella framåtskridande och, med ett ord, på deras civilisationsståndpunkt.

Ferdinand Buisson

Medlem av franska deputeradekammaren.

med ”eliten inom den bildade kvinnovärlden”. Ett sextiotal kvinnor, representerande länder med genomförd rösträtt — bland vilka även märktes parlamentsledamöter — och elva regeringsrepresentanter, dela ansvaret med det för sin medborgarrätt ännu arbetande flertalet.

Tillfredsställelsen över den lyckliga lösningen av en av de svåraste frågor, som kongressen hade att behandla, var stor och allmän. Det är ju möjligt att den engelska delegationen (representerande the National Union of Women's Suffrage Societies, den äldre och laglydiga föreningen, icke att förväxla med the Women's Social and Political Union, den stridande föreningen) hade önskat, att alliansen icke skulle ansetts sig bunden av sina stadgar och att ett uttalande gjorts, som en gång för alla och inför all världen gjort klart att Englands laglydiga rösträttskvinnor — och det är det överväldigande flertalet — icke ställde sig solidariska med dem, som genom överträdelse av lagar och polisförordningar söka vinna en rättvis sak. Genom att avstå från att indraga egna nationella svårigheter inför kongressen och avstå från de fördelar för den egna rörelsen, som ett stöd från alliansens sida otvivelaktigt skulle medföra, visade den engelska delegationen att den förmådde sätta världsrörelsen framför de små nationella intressena, saken framför de egna fördelarna.

De linjer, som kongressen följde i sin suffragetresolution, voro ursprungligen uppdragna av Anna Shaw, som så sent som i maj innevarande år på ett jättemöte i New York yttrade de av oss i vårt förra nummer på första sidan citerade orden. Vid samma tillfälle höll förre presidenten Roosevelt ett mycket uppmärksammat tal till förmån för rösträtt för kvinnor. Han började sitt anförande med följande ord:

”Jag önskar från början på det kraftigaste understryka allt vad d:r Shaw har

sagt om det orättfärdiga och orimliga i att fördöma en stor, välordnad, laglydig rörelse i detta land, därför att det, vilket alltid är händelsen, finnes några människor någon annanstans, som bära sig dumt och illa åt. Samma argument har sedan tidernas början använts mot alla reformer. Som d:r Shaw sade: tillämpa den regeln på männen, att ingen är värdig att rösta, därför att somliga icke äro det, och icke en av oss skulle äga rättighet att rösta. Ingen reform kan genomföras förr än den väckt de brinnande andar, som kunna våga och lida, och det kan icke undvikas att några överskrida det klokas och rättas gränser, men att rikta denna förebräelse mot alla är mera orättfärdigt och mera dåraktigt än deras uppförande, som man fördömer.”

Det är synpunkter sådana som dessa, som legat till grund för alliansens uttalande. För Sveriges vidkommande kunna vi dessutom instämma i ett yttrande av Lunds Dagblad, som i en ledande artikel skarpt fördömer det illojala och i allo oriktiga handlings sättet hos vissa svenska högertalare och deras tidningsorgan, som ”konsekvent blanda ihop våra egna rösträttskvinnor och suffragetterna; även den opinion som är emot kvinnorösträtten borde i anständighetens namn reagera mot denna oärlighet”.

På samma gång vilja vi likväl söka ta den ärade Lundatidningen ur den villfarelsen, att ett uttalande från den Internationella alliansens sida skulle kunnat utöva något som helst inflytande på de engelska suffragetternas stridsätt. Det är icke troligt, att representanter just för den taktik, som suffragetterna utdömt, skulle med sina ord kunna inverka på en stridsmetod, som de äro beredda att besegla med döden.

Vad som med Budapestresolutionen avsågs var närmast att avslöja våra motståndares oärliga utnyttjande av den engelska suffragetterrörelsen för att därmed komma den fredliga rösträttsrörelsen i alla andra länder till livs. Att verkan av resolutionen varit den åsyftade, därom bär skallet i högerpressen vittne.

Från det internationella högkvarteret.

Mrs Chapman Catt lämnade Budapest veckan efter kongressen för att i London upptaga det internationella arbete, som kongressen beslutat och som väntade på den organiserande handen för att komma i gång. Tre veckor därefter förelåg det första numret av Jus Suffragii i sitt nya skick, den tryckta kongressrapporten färdig tillika med särtryck av Mrs Chapman Catts stora tal och den norska rapporten, och Jus Suffragii's redaktionsbyrå, som på samma gång utgör den Internationella kvinnorösträttsalliansens högkvarter, hade inflyttat i sina nya lokaler med adress 7 Adam Street, Adelphi, London W. C., ett rekord i snabbhet!

Det nu föreliggande numret av Jus Suffragii har ägnats åt kongressen, om vars olika sidor man får en livlig och klar bild. Numret utfylles av notiser och meddelande samt av ett par synnerligen beaktansvärda artiklar om Internationalism och Solidaritet.

I fortsättningen kommer tidningen, vars format rätt betydligt ökat, att liksom förut innehålla rapporter från nationalföreningarna och dessutom artiklar av allmänt intresse, statistik m. m.

Till redaktör för den närmaste tiden har styrelsen lyckats förvärva miss Mary Sheepshanks, en i socialt arbete väl beprövad kraft, som icke heller är okänd för den, som närvarit vid London- och Budapestkongresserna.

Ny årgång börjar i september. Vi skola i vårt nästa nummer lämna uppgift på prenumerationspriset ävensom på priset på alliansens övriga nya publikationer, vilka senare komma att tillhandahållas genom Rösträttsbyrån.

Två rösträttsresolutioner.

Vid Vita Bandets nyligen hållna årsmöte antogs efter ett föredrag av fröken Elsa Bengtsson över ämnet: ”Vita bandets syften och rösträtten” följande resolution:

”Enär tillerkännandet av politisk rösträtt är en gård av rättvisa åt svenska medborgarinnor, och emedan lagstiftningen allt mera ingripit i nykterhets- och därmed sammanhängande sociala frågor, får Vita Bandet, samlat till allmänt årsmöte i Stockholm 1913, upprepa sitt krav på full politisk myndighet för svensk kvinna på samma villkor som för svensk man samt uttalar den förhoppningen att frågan löses vid 1914 års riksdag.”

Vid International Council of Women's (Internationella kvinnoförbundets) möte i Haag i maj antogs följande resolution efter föredrag av d:r Anna H. Shaw, ordförande i förbundets kommitté för rösträtt och medborgerska rättigheter:

”Med hänsyn till den rasht växlande karaktären hos de problem, som vår tids regeringar måste beakta, och med hänsyn till det faktum att dessa problem oavbrutet inverka på folkens moraliska och industriella liv, och att det blir mer och mer betydelsefullt att kvinnorna inse sitt ansvar i nationens liv, framhåller det Internationella kvinnoförbundet ännu en gång sin allvarliga önskan att kvinnorna erhålla politisk och kommunal rösträtt i alla länder, där folkvalda regeringar finnas.”

Borstmagasinet

R. STOCKLASSA

25 Drottninggatan 25

Allm. Tel. 30 58.

(A. F. 1582)

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 55 41.

Parfym- och Ramaffär.

Ivar Haggströms Boktr. A. B.

26 Gamla Kungsholmsbrogatan

Allt slags boktryck.

LAGERSONS
SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Kvinnor i pensionsnämnderna.

K. M:t utnämnde i konselj fredagen den 18 juli medlemmar av den nya pensionsstyrelsen. Utom en generaldirektör och tvänne byråchefer utnämndes fem sakkunniga medlemmar, varibland en kvinna, fattigvårdsdirektören i Oscars församling i Stockholm, fröken Ebba Wedberg.

Under den strid kvinnorna förde för lika pensionsrätt för sina pensionsavgifter som männen deltog även fröken Wedberg. Det var såsom medlem av Stockholms fattigvårdsnämnd som hon och fröken Gertrud af Klintberg i ett särskilt yttrande opponerade mot den särställning, som givits kvinnorna vid den föreslagna pensionsförsäkringen.

I pensionsstyrelsen får hon nu tillfälle att fullfölja det arbete för kvinnornas lika berättigande i pensionsavgiften, som hon i fattigvårdsnämnden redan förut givit sitt intresse.

För att den kvinnliga medlemmen med framgång skall kunna verka inom pensionsstyrelsen och för de förändringar i den nyss antagna lagen, som i en ej alltför långt avlägsen framtid måste komma att genomföras, är det av vikt att även i pensionsnämnderna ute i landet kvinnorna komma att få sina egna representanter.

Vid ett besök i Tyskland i september förra året erfor jag att rösträttsföreningarna där koncentrerade sitt arbete på att insätta kvinnor i de pensionsnämnder, som då för första gången valdes i Tyskland efter den nya försäkringslagens genomförande. Det tillkommer enligt min mening våra rösträttsföreningar och särskilt länsförbunden att organisera arbetet för att i varje kommun uppställa goda kvinnliga kandidater till pensionsnämndsvalen, så att icke kvinnors valbarhet blir en död bokstav. Vid valet äger varje röstande en röst och den 40-gradiga skalan tillämpas ej, vilket gör att kvinnorna, som eljes med sina små röstetal hava föga inflytande, nu kunna göra sin vilja bättre gällande. Även konungens befallningshavande,

som har att tillsätta ordförande i pensionsnämnderna, bör genom F. K. P. R:s länsförbund underrättas om vilka kvinnor inom länet, som äro lämpliga till ordförandeposter.

Valbar är varje inom kommunen boende kvinna, som råder över sig och sitt gods. Dock är gift kvinna, även om hon står under mannens målsman-skap valberättigad, och det fordras ej för valbarhet att vara kommunalt röstberättigad.

Pensionsnämnd sammanträder minst en gång varje kvartal. Ledamot kan erhålla dagtraktamente med högst 4 kr. pr dag och eventuellt resekostnader.

Dessa pensionsnämnder få en mycket viktig uppgift, de ej blott bestämma om pensionens storlek och utbetalande, utan även om indragning av pension, i händelse pensionär icke uppfyller de fordrade värdighetsbestämmelserna, icke söker ärligen bidra till sin försörjning etc., samt lämna taxeringsmyndigheterna erforderliga upplysningar.

Tvåfaldig är faran av en oriktig tillämpning av pensionsförsäkringslagen vad kvinnorna angår.

Den ena är att pensionsnämnden i socknen skulle komma att utmäta pensionen till alltför små belopp. Detta kan befaras på den grund att män i allmänhet hava en nästan vidskeplig övertygelse om att en kvinna kan reda sig på så gott som intet. Sådana uttryck som man hörde under debatten i våras som "om en gammal kvinna bara kan släpa sig fram till kaffepannan, så behöver hon inget annat" eller "icke behöver en gammal kvinna ved, hon kan ju samla ris i skogen" m. fl., ge fog för detta påstående.

Den andra faran är den att pensionsnämnden skulle komma att såsom invalider kategorisera alla de änkor, som trots att de äro fullt eller delvis arbetsföra dock genom mannens fränfalle äro utan arbetstillfälle och i behov av penningunderstöd. För att icke åsamka kommunen fattigvårdsutgifter för

sådana änkor kunna pensionsnämnderna komma att i alltför många fall förklara dem för arbetsförmögna, för att tillförsäkra dem pensionsrätt med ty åtföljande statsbidrag. Dessa änkor, som endast äro fattiga och arbetslösa, komma härigenom att draga ned invaliditetssiffran för övriga kvinnor. Den lägre procent, 24 proc. mot männens 30 proc., som de självförsörjande kvinnorna liksom övriga kvinnor få i avgiftspension, kommer att sjunka för varje sådan änka, som av pensionsnämnd beviljas pension utan att vara arbetsförmögen. Hur många änkor, som än komma att pensioneras för arbetslöshet och fattigdom under arbetsförmögans täckmantel, kunna männens pensioner dock icke rubbas därav. Det är de självförsörjande kvinnorna, som få ställa sig solidariska med männens änkor, det är endast övriga kvinnors pensioner, som komma att sjunka till sina belopp genom att spara fattigvårds-kostnader för kommunen och giva fattiga arbetsföra änkor pension.

Till den kvinnliga arbetsmarknaden komma kanske också följderna av pensionsnämndernas beslut att sträcka sig. Den statistik, som insamlas, kommer ej att kunna skilja på verklig invaliditet och sådan "invaliditet", som är en följd av barmhärtighet och sparsamhet med kommunens medel.

Vid uppgörande av lönetariffer kommer sedan denna på falska premisser utarbetade statistik att kunna få ett ödesdigert inflytande, men om kvinnor sitta i pensionsnämnderna kan man lättare förskaffa en korrigerad statistik.

För att rätt kunna bedöma ansökningarna och säkrast kunna bestämma vad som är den bästa hjälpen i varje särskilt fall, för att kunna kontrollera uppgifternas riktighet och veta om inkomst undandolts, om underlåtenhet att inbetala avgift förorsakats av oför-måga eller tredska, om den sökande söker ärligen försörja sig etc. — för att kunna rätt bedöma allt detta behöva vi både män och kvinnor i nämnderna. Kvinnorna måste därför i varje län organisera den kvinnliga kandidat-nämningen.

Anna Abergsson.

Från mina färder i bygderna.

i och för namninsamlingen har jag med få undantag egentligen endast goda erfarenheter. Nästan överallt känner man hur färdet är berett och tiden mogen för det stora genombrottet.

Efter färden i Härjedalen under mars månad genomkorsade jag mitt eget distrikt, Blekinge län, som nog även ligger lite av-sides från de stora stråkvägarna och föl-jaktligen i många avseenden oberört av ti-dens idéer. Detta gäller dock endast sock-narna inuti landet. Kustlandets befolkning är vaken och självständig, d. v. s. vågar tänka sina egna tankar och handla därefter. Där var först ärendet för rösträtts-saken starkt, och namn efter namn fyllde snart listornas sidor.

Vilken kontrast då man från fisklägena kom inåt landet. Här behövdes på sina ställen rätt duktigt arbete för att bryta motståndet. Det var otroligt svårt att komma ifrån den gamla tankenan, hur bak-vänd man kanske än fann den. Man talar om "det mörkaste Småland", men motstye-ken givas såväl i Blekinge som å andra or-ter, märkligt nog i våra tider. Visst var man på det klara med, att kvinnorna voro duktiga, i många fall t. o. m. duktigare än männen, att de borde ha rätt att bestämma och att de voro kloka nog att kunna be-stämma, jo då, det var allt så klart så, men att skriva sitt namn på listan, nej, det var nog bäst akta sig för ändå. Ibland lovade man likväl tänka på saken och taga en lista. En hel del goda råd fick jag även, såsom att lära mig koka, baka och styra om hus och hem — ty ingen rösträttskvinna kan naturligtvis sådana saker!

Jag har en mycket intresserad medlem i min rösträttsförening, som ofta ställt eki-page till mitt förfogande, och det har myc-ket underlättat färderna.

I Ronneby stad har intresset varit stort. Föredragen på landsbygden ha varit talrikt besökta, och filialer ha bildats i Nättraby, Vång och Bräkne-Hoby.

I början av maj besökte jag Östergötland på kallelse av Söderköpings F. K. P. R. Platserna jag besökte voro Mogata, Ringarum, Valdemarsvik, Gryt, Sanden, Arkö-sund, Östra Husby och Kuddby. Flera med-lemmar gingo in i Söderköpings och Valde-marsviks föreningar och listor mottogos. Doktorinnan Hellström i Söderköping hade

Tankar efter hemkomsten från kongressen i Budapest.

Av Ellen Wester.

När man kommer åter till stillheten och vardagsarbetet efter en så brusande kongresstid, som den nyligen genomlevda i Budapest med dess förmöten, har man först tid att rätt samla sina tankar. Och man finner då, att bland de olika intryck — nya för var timme nästan, som hopats för öron, ögon och sinne, är det alltid några människor, några händelser, som bäst inpräglats i minnet, några bilder, var-av synnerven fått ett så varaktigt, fast och hjärt intryck, att de alltjämt stå kvar.

Av människor, utom de ledande, de mest framskjutna, som måste ges akt på, minns jag nästan bäst Mrs Alice Park från Palo Alto i Kalifornien. Alla, som voro med i Budapest, fäste sig säkert vid hennes magra, spänstiga gestalt med det starkt krusiga håret och ögonen, som lyste av intresse för allt. Och även om ej blicken dragits till henne dessförutan, bar hon över bröstet det breda bandet med inskrift: *Voter* = röstande, det band, som vi alla ville ha rätt att bära, även om vi ej buro det, liksom vi vilja ha rätt att rösta, även om vi, såsom männen, ej alltid vilja begagna oss av vår rätt.

Vid offentliga möten i Prag, Wien och vid kongressens öppnande i Budapest, anbragte hon på plattformen en jätte-rosett med uppmaning att använda sig av rösträtten till världsfredens befräm-jande, till dess denna rosett i kongress-salen fick varaktigt fäste bredvid In-ternationella alliansens banér: det av Lotten v. Kræmer skänkta, det kinesiska och det polskt-galiziska, båda års-gåvor.

I Prag talade Mrs Park på banketten den 9 juni. I de närvarandes namn bragte hon Böhmen ett internationellt tack för det vidhjärtade mottagandet. När man talade privat med henne, märkte man snart, att jämsides med sina övriga egenskaper, ägde hon också i hög grad humorns goda gåva. Ett par småhistorier ur Woman's Journal av henne bekräfta detta.

I Berlin besåg hon "Siegesallee" i Tiergarten, och guiden förmålde, att där funnos statyer av alla Hans Maje-stät kejsarens förfäder. Och därefter nämnde han dem alla, men namnen voro manliga. Mrs Park frågade då, om icke kejsaren hade några kvinnliga förfäder, men erhöll ett bestämt "nej" till svar av guiden.

På sin resa över Oceanen predikade hon så oavbrutet rösträtt, att hon en dag på sin däckstol fann en biljett från en ung gosse bland medpassagerarna. "Kära suffragett", skrev han, "om Ni ej slutar att oupphörligt tala rösträtt, kommer det säkert att ske Er en olycka ombord". Men Mrs Park talade vidare, och två dagar efteråt bar gossen röst-rättsmärke.

Till samma titelmisstag som gossens gjorde en särdeles kongressvänlig Pestertidning sig skyldig. Den innehöll ett återgivande av kongressens tack-samhetsresolution till staden under ru-briken "suffragetternas tack". Så att skillnaden mellan suffragist och suff-ragett icke tyckes vara lättfattlig!

Nina Boyle, sydafrikansk delegerad, medlem av *Women's Freedom League* liksom den mycket uppmärksammade mayorn i Oldham Mrs S. A. Lees säger också att "the militant movement" är lika illa sedd och missförstådd "ute som hemma".

Dock synes väl priset för okunnighet böra tillkomma en medresande till denna Nina Boyle, en person, "som icke visste något annat om rösträtt", än att suffragetterna lagt en bomb i S:t Paulskatedralen, ehuru hon icke visste att bombattentatet icke var all-varligt menat.

Nina Boyle är sydafrikanska, ehuru bosatt i London, och hon nämner med tillfredsställelse att det från Sydafrika kommit 4 delegerade, "ett säkert be-vis på rörelsens framsteg", och att bland dessa fyra befinner sig Mrs Hull, hustru till den förste finansministern i Sydafrikanska statsförbundets mini-stär, förut varande skattmästaren i mr Bothas kabinett i Transvaal.

I sitt brev till *The Vote* förstår Nina Boyle att taktfullt kringgå och dock nämna en händelse, som mötte i Prag. Efter att tacksamt ha erkänt all den okonstlade vänlighet, som visats, skriver hon: "den enda svårigheten synes ligga i språkfrågan, men den bjuder

också snaror, som icke anas av dem, som stå utanför de lokala nationalitetsstriderna." Hon syftar här på det tal, som fru Vikova-Kuneticka höll vid det offentliga mötet i Prag den 9 juni, och där denna på czeckiska reagerade bl. a. mot den magyariska härskande nationalitetens övergrepp mot slovakier och rutener i norra Ungern.

Det var givetvis oegentligt att tala så på ett för främlingarna okänt språk och i betraktande därav, att de voro på väg att taga emot gästfrihet av Ungern. Men — "därav hjärtat är fullt, därom talar munnen", och hennes hjärta liksom många hjärtan hos de czecker, som så vänligt hälsade främlingarna välkomna, voro alltför fulla av kränkt nationalitetskänsla för att kunna tiga därmed. Dessutom var talet översatt till franska, och tryckta exemplar av översättningen utdelades. Vill man tolka hennes ord på annat sätt, kan man med miss Colby säga, "att hon värtaligt pläderade för kvin-nornas skyldighet att se till att de mindre nationernas rätt respekterades".

Och vad betydde väl dessutom detta mot den överflödande hjärtlighet, som i Prag bevisades kongressisterna och som måhända rent av förhöjdes av nationalitetsstriden? Den som skriver detta åtminstone hade en alldeles bestämd känsla av att de, som särskilt strävade efter det czeckiska folkelementets likställdhet med det tyska, funno en viss undermedveten likhet i denna strid med kvinnornas strävan efter det kvinnliga elementets medbor-gerliga jämställdhet med det manliga.

ställt om lokaler på de platser där föredrag hölls. Hennes energi och aldrig svikande intresse samt stora gästfrihet bevarar jag i tacksamt minne. Med glädje tänker jag på de många kloka och vakna kvinnor jag på de olika platserna var i tillfälle samtala med. Hur värmer det ej sinnet och friskar upp modet att möta intresse och förståelse! När jag återkom till Söderköping, mottogs jag festligt av dess F. K. P. R.

Den 11 juni packades kofferten för en längre turné. Början blev Skåne. Platserna jag besökte voro Staffanstorps, Veberöd, Vollsjo, S:t Olof, Borby, Degeberga, Stävie, Flädie och Fjälje samt Vittsjö. Dessutom ha föredrag hållits i Tollarp, Svedala, Åhus och Hör. Hörby förening hade arrangerat ett möte ute i det fria med musik och gjort det så inbjudande som möjligt; rätt många infunno sig till mötet, och några nya medlemmar gingo in i Hörby livaktiga förening. Vidare hölls möten i Rövarkulan, Lomma och Kävinge, här talade även fru Elma Danielsson från Malmö. Vår medhavda rösträttsflagga hissades på flaggstången, vilket gjorde god effekt. De sista föredragen hölls i Hammenhög, där en intresserad lantbrukarhustru i Glivarp, en verkligt varm kvinnosaks kvinna och på samma gång en ovanligt duglig husmor arrangerat mötet samt slutligen vid det vällyckade mötet i Everöd med en fulltalig publik, mycket kvinnor.

Som slutord skulle jag vilja säga, att vi kunna känna oss glada och tacksamma över situationen sådan den nu är. Ögonblicket för namnsamlingen var säkerligen väl valt — det historiska ögonblicket i kvinnosakens utveckling är kommet. A. T.-g.

Kvinnornas hus på Baltiska utställningen.

Den av tekningslärarinnan fröken Anna Nilsson först framkastade tanken på ett kvinnornas hus vid Baltiska utställningen i Malmö 1914, vilken sedan upptagits av Fredrika-Bremer-Förbundet, kommer nu att förverkligas. En grundplåt av 12,000 kr. har tecknats, och det har beslutats, att byggnaden skall utföras enligt modell av Fredrika Bremers Årsta. En mängd kvinnoföreningar ha lovat delta i denna kvinnornas egen utställning, vilken kommer att ordnas efter två linjer: den ena belysande kvinnornas samhällsarbete i vår tid, medan den andra skall ge en bild av kvinnorna som yrkesutövare.

När vi fördes omkring i Hradschin, hade beundrat den sköna utsikten över Moldaudalen och häpnade över de många obebodda slotten på Prags Kleinseite, sade en av dessa czecker, chefen för Sokols, med tungsint blick: "ja, det grämer oss att se så mycket ligga öde och obrukat." Och på samma sätt grämer det väl kvinnorna att så många krafter skola vara missbrukade och obrukade.

I Wien åter var förhållandet annorlunda. Någon nationalitetsstrid fanns ej där, och om konstitutionsstriden, den snart avslutade om § 30, som hindrar kvinnorna att bilda L. K. P. R. talades ej. Bakom kulisserna torde den dock ännu hava varit märkbar nog att döma efter brev till *Woman's Journal*, däri det berättas att myndigheterna vägrade taga officiell notis om kongressisternas besök, emedan de ogillade den "feministiska synpunkten på grund av de engelska kvinnornas rekord".

Detta var väl icke anledningen till kongressbeslutet, men i vilket fall som helst torde det väl med all önskvärd tydlighet visa, att den s. k. suffragett-resolutionen var på sin plats och väl avfattad. Ty just de som djupast ogilla W. S. P. U:s stridsmetoder, måste väl protestera mot att anses solidariska med dem och mot det starkt ologiska, som ligger däri att en fredlig invändning mot bestående lagbud skall anses lika med en rebellisk och revolutionär rörelse i samma syfte. Mottagandet i Wien var emellertid ofantligt väl uttänkt och fint ordnat, och sett

"Du dansar hellre i sidenvåd än tyder din egen gåta!"

Ovanstående ord av Heidenstam skulle säkerligen kunna tillämpas på många av Sveriges kvinnor. Det gäller särskilt en stor del av dem, som leva i synnerligen lyckliga familjära och ekonomiska förhållanden. Och ingen kan väl heller bestrida, att frestelsen är stor att slå sig till ro med sig och sitt, då man ej av omständigheterna tvingas att syssla med mera invecklade samhällsproblem, och dit måste man ju räkna den kvinnliga rösträtten, tack vare gamla inrotade fördomar, vilka skymma utsikten för dem, som ej våga lita på sina egna ögon. Jag har också sett kvinnor, som under olika skeden av sitt liv ställt sig mycket olika till kvinnosaken.

Sedan flera år tillbaka känner jag en ung fru, som, då jag först gjorde hennes bekantskap, befann sig i de allra lyckligaste yttre omständigheter. Hennes make, en ansedd ämbetsman, levde ännu, och allt inom familjen var synnerligen väl ordnat. Hon kunde ej heller förstå, att inte alla kvinnor skulle känna sig lika lyckliga och nöjda med sin värld som hon. För övrigt skulle aldrig hennes man, som hon var varmt tillgiven, tillåta, att hon sysslade med kvinnlig rösträtt och dylikt! Det var inte värt att tänka på någon omvändelse därvidlag — hon skulle ändå aldrig ge med sig!

Ett år senare var hennes ställning förändrad. Hennes man hade plötsligt dött, familjens ekonomi var undergrävd, och den unga frun stod ensam med sina oförsörjda barn. Då vaknade hon plötsligt upp för missförhållandena inom samhället, för vilka hon förut helst blundat. Och framför allt blev hennes blick klar för kvinnans skeva ställning. Under den lyckliga perioden av sitt liv hade hon endast haft tid för make och barn, ty ett glatt sällskapsliv tar man ju sällan med i beräkningen! Nu, då det krävdes, att hon själv måste bidra till att anskaffa medel för barnens uppfostran och studier, fick hon tid även till annat. Nu hade hennes intresse vaknat för

livet i dess helhet — hon såg ej längre endast sitt eget lilla begränsade område. Trots ett ansträngande arbete, som hon ej var van vid, ett minskat antal tjänare och mångdubblade omsorger räckte tiden väl till för sociala och politiska frågor. Att hon själv vann på utvecklingen behöver väl knappast sägas: i förra fallet en bortskämd, stolt, självbelåten liten fru — i det senare en mogen, tänkande kvinna med kärlek och intresse för alla, som lida under betryck och svårighet.

Det vore kanske grymt att önska varje kvinna, som "hellre dansar i sidenvåd än tyder sin egen gåta", ett liknande öde som det nyss nämnda. Men nog skulle man önska något av den lidnerska knäppen, så att litet var vaknade upp för vad det verkliga gäller för oss kvinnor! De angrepp på kvinnosaken, som gjorts under sista tiden, äro visserligen relativt svaga, då de kommit från ett föga auktoritativt håll, men tidpunkten är dock sådan, att vi kvinnor mer än någonsin behöva hålla samman och visa vår solidaritet.

Svenska kvinna, lägg därför handen på hjärtat och tänk på vad frågan om kvinnans medborgarrätt verkligen innebär, innan du tanklöst slungar ut: "Jag är lycklig och nöjd, varför skulle inte även andra vara det!" Om du visste vilken grad av självishet och brist på kunskap, som ligger bakom dessa ord, skulle du rodna av blygsel över dig själv! Är det ej en skam, att så många av Sveriges kvinnor gå omkring och nära nog yvas över att vara utvecklade som barn i en av samtidens allra viktigaste frågor! Förstår du ej vilken stor lycka det är att tillhöra en tid, då vi kvinnor ha mod och skyldighet att tänka självständigt och klart över de problem, som livet ställer i vår väg! Men en än större lycka skulle det vara att inom en snar framtid få uppleva det ögonblick, då våra bästa förhoppningar och ljusaste drömmar blivit verklighet!

Maria Almén.

RYNKTIKTUR

Majorskan Edmann

borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. I parti och minnt i

FRANSKA PARFYMMAGASINET
Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm

samt i förnämsta Parfymaffärer. (A. F. 1555).

De Bergman-Österbergiska sommarkurserna.

Västerbottens län.

Söndagen den 15 juni tog sommarkursen i Västerbotten sin början med en föreläsning över Kommunernas organisation, förvaltning och hälsovård, hållen i kommunalsalen i Sävar inför ett åhörareantal av minst 100 personer, största delen kvinnor. Bland de manliga åhörarna befundo sig såväl församlingens kyrkoherde som ock kommunalnämndens ordförande. Början lovade således gott i fråga om anslutning. De följande föreläsningarna i Bygdeå och Änåset under denna förberedelsevecka till midsommar med dess mångahanda bestyr i och för utflyttning i de s. k. sommarstugorna visade en kontinuerlig nedgång i frekvens. Trogna åhörare voro i regel församlingens prästerskap och lärare med familjer samt lärarinorna på orten. Så nalkades då denna första vecka sitt slut, och föreläsarinan visste ej, om hon vågade hoppas på mera tillslutning under helgen. Hon trodde därför knappast sina egna ögon, då hon fann sockenstugan i Lövånger fullsatt med folk redan vid sitt inträde i lokalen på lördagsaftonen. Åhörareantalet måste uppskattas till minst 150 denna gång, mest män. Nästa dag, söndagen, minst lika många. Det säger sig självt, att det hastiga omslaget i känslor hos talarinnan skulle ta sig utlopp, och folkpensioneringen gav det osökta tillfället. Kvinnornas särställning där leder en ju alltid över till kvinnosaken, enkannerligen rösträttsrörelsen, men denna gång blev allt förkunnelsen mera inspirerad än vanligt. Efter föredragets slut stannade en hel del män kvar, först för att

mot förutnämnda bakgrund förefaller det än mera tilltalande med sin så älskvärd genomförda, såväl av enskilda familjer och företag som av kommittén visade stora gästfrihet.

Vid det offentliga mottagandet av Budapests borgmästare och hans hjärtliga välönskningar gick givetvis en tanke till den fina, värdiga hälsningen i Prags rådhus och till saknaden av allt offentligt erkännande i Wien. Men när man omfattar den världssak, som för oss alla är helig och kär, kvinnornas strävan efter medborgarrätt, är var enskild så pass van att mötas av förbiseende, att man icke fäster sig synnerligen därvid, utan skriver det på den förmåga att "icke förstå", som i alla tider mött dem, som ägna liv och strävan åt nya idéers befordrande.

Och vid staden Budapests härliga fest på Fiskarebastionen voro alla jämförande tankar släckta. Man var blott glad, att något så vackert bjöds och att det fanns ett land, som fastän det ej hade en större stämma i stormakternas konsert, dock lät denna harmoniska, framsynta stämma tona till hyllning av kvinnorna.

Ty detta är en av de bilder, som klarast stå kvar i minnet. Fiskarebastionens breda trappor uppför Ofens terrasser, där stadssoldater i ljusblå uniformer orörliga bildade häck; där de smäckra kolonnaderna avtecknade sig mot himlen och stodo vakt och värn för den helige Stefans ryttarstaty och den dyrbara Mattiaskyrkan; där det vimlade av medlemmar från kvin-

ornas Internationella kongress och från männens Internationella förbund för kvinnans rösträtt och där vår ståtliga, ojämförligt skickliga ordförande, Mrs Chapman Catt, hälsades av stadens överste som den suverän hon är.

Det har ofta skrivits och talats om Mrs Catt, men intet kongressbrev är fullständigt, om det ej på något sätt betonar, hur enastående hon är, hur taktfull, klok och lugn, hur utomordentligt duktig i att leda förhandlingar, som i Budapest t. ex. oerhört försvårades av salens besvärliga akustik och ännu mycket mera av de skiljaktiga meningar, som måste finnas i en rådsförsamling av så många personer från skilda länder och luftstreck.

Bland alla kongressens människor står Mrs Catt som den främsta och bland alla skönhetsminnen från skönhetsstaden Budapest friluftsfesten på Fiskarebastionen. Och därvid bör det nämnas, att vädret, som var kongressen gunstigt, därför att veckan den 14—20 juni icke utmärktes av den hetta, som annars kännetecknar Budapest, både den kvällen och ännu mera under mänskensturen på Donau var ljumt och ljuvligt och under den stora vagnsfärden omkring staden lagom soligt för att solskenet skulle liva och icke trycka.

Bland de många detaljer, som bidrogo till trevnaden i Budapest och till de goda minnena därifrån, var den påpassliga älskvärdheten hos alla, även dem som man tillfälligt mötte. Man behövde blott se en smula tveksam eller villrådig ut inför en gatukorsning

eller ett skyltproblem t. ex., och genast fanns det någon, som med förbiseende av egen bekvämlighet var färdig att hjälpa främlingen tillrätta, klara samfärdsvägrigheter och med tjusningen av personlig välvilja lägga en strålkran omkring hågkomsten av varje undanröjd motighet.

Och därtill kom skönheten hos Budapest som stad betraktad. Mrs Chapman Catt sade en gång, att hon icke visste vilket som var vackrast, utsikten i Stockholm över Strömmen från Grand Hotell eller utsikten i Budapest över Donau från Hotell Hungaria. Men Budapest äger dessutom Frans Josefskajen, promenadkorson just utanför Hotell Hungaria vid Donau, en sär egenhet för Ungerns huvudstad.

Från hotellens förgårdar eller från stolraderna, som kanta kajen, vilken är stängd för åkdon, kan man om sommarkvällarna iakttaga en oupphörlig ström av fotgängare. Eleganta, mestadels vackra, svartögda damer; herrar, som sinsemellan ständigt byta hälsningsordet "servus" istället för att lyfta på hatten; rätt mycket kulörta officerare; enkla småborgare och kvinnor av folket, med eller utan nationaldräkter, de senare alltid barhuvade och nästan alla med vita liljor i händerna.

Jag vet ej om den vita liljan är en magyarsk nationalblomma, men jag vet att den vita liljans stolta fågling, dess rena färg och dess söta starka doft alltid skall minna mig om det sköna Budapest.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

Lästmakaregatan 61, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.
öppen vardagar kl. 12—5 e. m.**L. K. P. R:s Centralbyrå för Namninsamlingen**

Lästmakaregatan 61, Stockholm

öppen vardagar kl. 11 f. m.—4 e. m.
Allm. tel. 147 29. Rikstel. Norr 600.**Namninsamlingen i Stockholm**

Lästmakaregatan 61 III, Stockholm

Byrån öppen: Onsdagar 7—8 e. m. Fredagar
2—3 e. m.
Allm. tel. 22 708.

fråga om pensioneringen, men snart kom talet in på kvinnörösträtten. Alla togo emot det flygblad om kvinnörösträtten, som lämnades dem.

Hittills hade kursen förflyttats utefter kuststräckan mellan Umeå och Skellefteå, nu kom turen till det inre av landet. Nu var också den andra föreläsarinna, fröken Östrand, färdig att rycka in. Från Bastuträsk järnvägsstation gick färden till Norsjö, en trakt bekant för sitt intelligenta och musikaliskt begåvade folk. Anslutningen, liten i början, tilltog för varje föreläsning och uppgick vid den sista till väl 40, en god siffra för att vara på en vardag och denna tid på året. Söndagen den 29 juni började den första kursen inom Lappmarken i Malå med 45 vuxna åhörare jämte ett ansevärt antal barn av alla åldrar, otroligt stillsamma och uthålliga, så när som på ett och annat lindebarn, som det emellanåt hade sig litet svårt att överrösta. Barnpubliken blev oss sedermera trogen under hela vår vistelse i Lappmarken. De följande vardagarna minskades åhörareantalet, som ju var att vänta. Här fingo vi också på allvar göra bekantskap med lapplandsmyggen, och den blev oss lika trogen som lapplandsbarnen, fastän den ingalunda var lika stillsam och oförarglig. Nästa plats var Vindelgransele. Här hade ledsamt nog kursen inte hunnit bekantgöras genom affischer i tid. Postgången mellan dessa avlägsna platser är utomordentligt långsam. Vi skrev då nya affischer och satte upp, och på så sätt fingo vi några åhörare i skolsalen, som ligger på en holme i Vindelälven, så att man måste ro dit från båda stränderna, där folket bor. I Rusksele hade vi bättre anslutning, på söndagen ett 50-tal. Mera hade vi säkert haft, om inte ett blåbandskrets möte pågick i nästa by, Ruskträsk. Vi foro då dit över på söndagskvällen och talade inför ett 100-tal åhörare. Via Lycksele gick nu färden i bil 7,3 mil västerut till en stor by, Gunnaru eller Västervik, som den också kallas, belägen vid en utomordentligt vacker sjö, Bastuträsk. Här hade vi glädjen att få räkna 50 åhörare och därutöver de tre vardagar vi stannade. Nästa plats och vändpunkt för vår färd var Stensele kyrkoby. Där blev anslutningen till de fyra föreläsningarna mycket växlande från över 100 till ett 30-tal. Som en kuriositet må nämnas, att de första applåder, som bestått efter någon föreläsning, ljödo här i Stensele, varpå en åhörarinna steg upp och i varma ordalag tackade talarinnan. Både förnt och efteråt hände det att föreläsarinorna avtackades, i regel av den närvarande kyrkoherden.

På nedresan till den sista lappmarkskursen i Fredrika, talade undertecknad utom programmet i Lycksele i och för namninsamlingen inför en rätt talrik publik. Ortens riksdagsman, dr. Hellberg, hade vänligheten att efteråt säga några uppmuntande ord. Fredrikakursen blev så en tilltalande avslutning för den av oss, som börjat. En jämn anslutning på över 50 personer. Kyrkoherden gav efter varje föreläsning en kort resumé över hur det i nyss förut berörda hänseende ställde sig inom Fredrika socken. Av allt framgick, att denna lappmarkssocken i många avseenden är lyckligt lottad.

I bil gick så resan till Bjurholm. Där skildes våra vägar. Fröken Östrand for först till Örträsk och sedermera till Väsnäs, där de sista föreläsningarna för sommaren skulle hållas, och underteck-

Från arbetsfältet.**Taklagsfest i Huskvarna.**

Vid ett tillfälligt besök i den lilla vackra staden, lördagen den 12 juli, såg jag en syn, ägnad att på det högsta fröjda ett röst-rättshjärta. Där vajade nämligen på en nybyggnad den svenska flaggan och bredvid den vår stora vackra gul-vita flagga med den betydelsefulla inskriften "Röst-rätt för Kvinnor". Det var första gången den flaggan syntes utomhus där i staden och den hissades med anledning av att "Kvinnornas hus" i Huskvarna nu kommit så långt att där kunde firas taklagsfest.

"Huskvarna F. K. P. R:s byggnadsförening", som står under initiativrik, omsorgsfull och planmässig ledning har vunnit stor anslutning bland kvinnorna, alla inseende till fulla värdet och styrkan att hava eget tak över huvudet.

Realiserandet av denna tanke måste ju väcka aktning för rösträttsrörelsen, då den är ett synligt bevis på kvinnors praktiska blick och organisationsförmåga och säkert hoppas vi alla att snart nog få se vår flagga vaja här och var i landet av sam-anledning som i lördags i Huskvarna.

E.

Inom Södermanlands län

har förbundets ordförande jämte fru Jenny Velander gjort en turné inom länet, närmast i och för upplysning om namninsamlingen. Slutpunkten var Trosa, där livligt intresse förspordes. Medel till resan hade ställts till förfogande av fru S. Bostrom, vilket nämnes särskilt såsom ett gott exempel för dem, som hava "pengar på banken" och hjärta i bröstet. Lokaler: nykterhetsföreningarnas. Tack hembärs till fru Velander för ett gott arbete och gott resällskap. A—a W.

Vid det stora uppländska ungdomsmötet

vid Gimo bruk midsommardagen talade fru Ella Billing från Stockholm. På ett kraftigt sätt framhöll hon bl. a. nödvändigheten av att de unga tidigt införas i den tanken att de alla, män och kvinnor, stå med lika stort ansvar gent emot framtiden och att de kunna lika bära detta ansvar endast i den mån de få samma rättigheter och samma skyldigheter i politiskt hänseende. Endast på den vägen kan den byggnad av levande människomaterial, som vi kalla det unga Sverige, bli en lycka och glädje för den enskilde och en heder för fosterlandet.

Föredraget, som åhördes av 4,000 personer, belönades med kraftiga applåder.

nad via Umeå till sommarvila i Värmlandshemmet.

På samtliga de besökta platserna kvarlämnades listor och tryck för namninsamlingen. Anna Grönfeldt.

Från Jämtland skriver kursledaren fröken Anni Mellander:

De intryck jag fått i samband med eller vid sidan av kursen ha varit glädjande. Folket är, jämfört med åtskilliga trakter söderut, mycket upplyst och i synnerhet politiskt vaket. Det demokratiska draget är genomgående. Landsdelen är ju känd för frisinne. På andra sidan Storsjön fick jag intryck av en bondeidealitet, av vilken jag förut inte haft omedelbar erfarenhet. Jordmännen bör således icke vara hårdarbetad, jag menar också med hänsyn till kvinnornas krav.

Ett exempel: kommunernas organisation och förvaltning ville man ingenstädes ha med på programmet, det kände landsbygdens kvinnor till förut. En enda gång var detta ämnet för mitt föredrag, men då hade vederbörande tänkt sig ämnet innebära "något annat"; "det här hade alla reda på". Det som gick mest var fattigvårds- och barnavårdsstiftning samt folkförsäkring, det förra sammanlagt 7, det senare 4 föredrag av 15.

Alby F. K. P. R. hade den 6 juli anordnat en friluftsfest på en idyllisk, med rösträttsflaggor och andra dekorationer i gult och vitt smyckad holme i Ljunga älv. Vid festen förekom musik, lekar, dans, försäljning av allehanda rösträttslitteratur, karameller med rösträttsdeviser m. m. Dessutom uppträdde en hel del rösträttskvinnor som bondfolk av bägge könen i dräkter från "den gamla, goda tiden". Publiken var talrik och det ekonomiska resultatet gott. Den 16 juli hade föreningen enskilt möte, varvid bl. a. avhandlades kvinnornas deltagande i de kommunala valen samt deras representation i pensionsnämnderna.

APPÄRSREGISTER

Riks 2823 **Stockholms Express** Allm. 2823
(Inneh. A. Lundgren)

14 **Holländaregatan 14**
verkställen:

Transporter av Pianon, Kassaskåp, Ljuskröner etc.

Flyttningar (från våning till våning) in- och utrikes.

Packning av Konst saker och Antikviteter, Budskickningar, Förtullningar, Distributioner billigt och under garanti. (A. F. 1557)

Husqvarna
Symaskiner

Äro helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke biott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en

Husqvarna
Symaskin.

CENTRALFÖRMEDLINGEN

(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44

Förmedlar tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.

Anskaffar våningar o. rum (möbl. o. omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt.
Kontorstid 10—5, Lörd. 10—4. A. T. 23 13. R. T. 128 34.
(A. F. 1639)

Priser som tala!

Finestvål 60 öre, Mandeltvål 74 öre, Aseptin- och Opononaxtvål 94 öre, Mosaiktvål 96 öre, allt pr. kg. Floridatvål 60 öre, Fin pilerdad toilettvål 88 öre, Aggtvål 89 öre, Lanolintvål 80 öre, allt pr. dus. Rakapparat, nysilver 1.50, nickel 1.—. Heliosflaskan, håller varmt och kallt flera dagar, 2.75. Skrif i dag till AXEL SUNDSTRÖMS EFTERKRAVSAFFÄR
Avd. 27, Stockholm.

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.

Huvudaffär: Drottninggatan 30.

Filialer: Humlegårdsgatan 11, St. Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.
(A. F. 1401)

Rösträtt för Kvinnors

femtonde nummer 1913 innehåller bl. a.:

Suffragettresolutionen och högerpressen.

Från det internationella högkvarteret.

Tankar efter hemkomsten från kongressen.

Av Ellen Wester.

Kvinnor i pensionsnämnderna. Av Anna

Abergsson.

Från mina färder i bygderna. Av A. T-g.

»Du dansar hellre i sidenvåd än tyder din egen gåta!« Av Maria Almén.

De Bergman-Österbergska samhällskurserna. Av Anna Grönfeldt.

Från arbetsfältet.

PROVA

det utav **SMUL-TÉET** á 2.50 och omtyckta 2.75 pr kg.

Sändes till landsorten mot postförsk. eller efterkraf endast från

STOCKHOLMS TÉIMPORT, STOCKHOLM 2.

P. A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

(A. F. 1448)

Juridiska uppdrag

av alla slag utföras till **besvigen billigaste pris** genom **Affärs- och Juridiska Byrån Skåne.**
Stora Nygatan 13. Allm. Tel. 240 27.
Innehavare:

Advokat ADOLF OLSSON. Privatdetektiva uppdrag.

KONSTVÄTT.

Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoder för rengöring på luktfri väg av alla sorters Gardiner, kulörta broderier, äkta speisar, klädningar, siden, ylle och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m., m. m. Allt till billigaste priser.
Allm. Tel. Sö. 2 51.

ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

BERNHARD HELLQVIST

Dekorationsmålare

REKOMMENDERAS

STORGATAN 20

A. T. Ö. m 10 95

NOTARIE P. G. CARLSON

A. T. Br. 46 00

Stockholm **Stortorget 16**

Rättegångar

Inkasseringar - Deklarationer

M. Nilssons Bokbinderi

Appelbergsgatan 48, Stockholm

Allm. Tel. 280 42

utför allt vad till yrket hörer.

Order till landsorten emottagas.

Förstklassigt arbete! Moderata priser!
(A. F. 1583)

HAR NI KYLDA HÄNDER

grov, rynkig eller röd hud, använd då endast den berömda och mest välgörande **Hudcrämen Skin Food.** Pris 1:25 och 2 kr. pr burk. Sändes mot postförskott (porto 40 öre) endast från

GUSTAF E. LINDSTRÖM

Holländaregatan 8 B, Stockholm C.

(A. F. 1384).

Elektromek. Verkstaden STAR

(Innehavare O. Brokvist)

50 Linnégatan 50 — Sthlmst. 269 69.

Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobil och motorbilar. Uppsätter automatapparater, ringledning, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater af alla slag.

Ateljé Central.

Om Ni vill ha väl utförda porträtt och billiga priser, gå till Mästersamuelsgatan 71, andra huset från Vasagatan. Hiss. Visit 3 kr., kab. 5 kr. pr. dus.

Ateljé Central.

Välj ett vackert arbete hos

ESTHER FLYBORG
Tapisseriaffär

Götgatan 15, 1 tr.

Allm. Tel. 306 57

Malmsskillnadsgatan 48 A

Allm. Tel. 48 25

Vesterlånggatan 52, Allm. Tel. 218 47

OBS!

Önskar ni stilfulla och välgjorda möbler? Gör då ett besök

MÖBELAFFÄREN

Gamla Kungsholmsbrogatan 26, Malmsskillnadsgatan 19

A. P. Anderson.

Hotell, Matsalar o. d.**Hotell Hägglund**

Innehavare: H. Brolin

Nära Centralstationen

36 Vasagatan, Stockholm

Vid Central-Posthuset

Rekommenderar sina hemtrefliga och tysta rum till moderata priser. Rikstel. 37 02. Allm. tel. 116 73.

Emma Grönbergs Pensionat

15 A Norrlandsgatan 15 A

(2 min. väg från Norrmalmstorg och Kungsträdgården)

Tysta, komfortabelt möblerade rum från 2 kr. Hiss, elektr. ljus.

Värmeledning, W. C. Ringledning i alla rum.

Englisch spoken - Deutsch sprechen - A. T. 114 47. R. T. Norr 505.

Stockholm, Ivar Häggströms Boktryckeri A.-B., 1913.